

Dagbog fra Lyngby under krigen (5)

Af Christian Madsen Nielsen (1924-1987)

*Fortsat fra Årbog 2006, 2007 og 2008 og 2009. Se Forord i Årbog 2006
af Knud Madsen Nielsen, Vestervig*

Søndag den 20. august 1944

Jeg havde i aftes den oplevelse, at se Danmarks populære skuespiller, Ib Schønberg, der spillede hovedrollen i »Verdens rigeste pige«. Ib var god, og han hilstes med stormende bifald, da han viste sig på scenen.

I eftermiddags var jeg til fodboldkamp på stadion, hvor Agger og Vorupør gamle fodboldhold spillede. Kampen endte 3-3.

De mange fiskere, der var taget ud for at se kampen, led en stor skuffelse, da de ikke vidste, at der er spiritusforbud, før de kom til Thisted.

Selv havde jeg en halv flaske snaps, og den delte jeg med Oscar Leed.

Vi har haft tordenvejr hele dagen, og skrappest var det ved 7-9 tiden i morges.

Mandag den 21. august 1944

Amerikanerne står nu i udkanten af Paris, og russerne beskyder Østprøjsiske byer.

Tirsdag den 22. august 1944

Strejken i Thisted blev i middags nævnt i BBC's udsendelse fra London. Det meddeltes også, at den tyske kommandant truede med at gribe ind flere gange.

Under tordenvejret i søndags blev tre mennesker dræbt af lynnedslag.

Vi er ved at rydde op på lageret og i forretningen i disse dage. Dette er i høj grad tiltrængt, da der ikke har været ryddet ordentlig op i flere år.

Der strejkes i denne tid i adskillige byer, og der gives nu snart ikke en by, der ikke har strejket. Der er afholdsfest på pensionatet og der sælges forskellige ting, men jeg gider ikke være med, da jeg aldrig har været begejstret for ting.

Onsdag den 23. august 1944

Afstemningen i Hurup blev som jeg forventede

det, et nederlag for byens fremsynede borgere, idet 533 stemte imod og 432 for at indføre købstadslignende forhold i Hurup. Afholdsfolkene og missionsfolkene var nemlig bange for, at Hurup skulle få et hotel med spiritusbevilling. Afholdsfolkene havde agiteret meget stærkt forinden, og har sikkert fået mange enfoldige mennesker til at stemme nej, og de dummes stemmer tæller jo ligeså meget som de kloges, så hvad hjælper det, at byens spidser stemmer for indførelsen af købstadslignende forhold? Der er jo spiritus nok at få i Hurup i forvejen, da flere købmænd har bevilling, derfor kan de, der vil drikke, skaffe alt det spiritus de vil have, og har råd til at købe, så oprettelsen af et spiritushotel vil ikke forårsage, at der bliver flere drankere, derimod ville det have en gavnlig indflydelse på den ubeherskede drikken ved baller, hvor balgæsterne står ude ved hushjørnerne og tyller spiritus i sig lige fra flasken. Kunne de gå ind på et hotel og drikke, ville der blive drukket meget mere behersket og også noget mindre, da det jo er dyrere at drikke på et hotel. Hurup-ungdommens hyppige besøg i Morup Mølle på kroen der ville vel også tage betydelig af, og pengene således blive lagt i Hurup i stedet for i Morup Mølle.

Ja, man forstår slet ikke resultatet, når man tænker på, hvilke andre store goder indførelsen af købstadslignende forhold ville have for Hurup.

Tyskerne har på ny vakt stor harme, idet de har skudt en 31 årig kvinde i Vorupør, da hun ikke standsede på vagtens tilråb. Hun blev bragt til Thisted Sygehus i formiddags, men var død inden ankomsten. - Hvilke gentlemen. - Hvor forskelligt fra englænderne, der trods gentagne advarsler til de danske fiskere, lader dem sejle helt ind under den engelske kyst, når

de tydeligt ved, at de fanger fisk til tyskerne, og skyder de endelig, så rammer de aldrig, men skyder med vilje udenom skibet. Men tyskerne, de kan slås. De er uden tvivl uovertrufne, når det gælder om at henrette gidsler, skyde enlige kvinder, og skyde på en våbenløs befolkning fra panservogne. Hvad angår pralerier om deres egen tapperhed og retfærdighed, er de også aldeles uovertrufne. De skulle hellere vise sig på Vestfronten, men der overgiver de sig i massevis, der har de andre nemlig også våben, så det er jo noget andet, end at skyde en kvinde ned bagfra.

Ja, man kan sige om tyskerne, hvad man vil, så tror jeg dog, at det er verdens fejeste folk, for hvor har man ikke været vidne til megen fejhed fra disse forhadte individers side, og hvor vil jeg håbe, at der rundt om i verden på hoteller og lignende, når krigen er forbi, kommer til at hænge skilte, hvorpå der står: »Deutschen nicht«. Så vidt jeg ved, er der ved de tyske badesteder opsat skilte, hvorpå der står: »Jøder er uønskede«. Jeg hader bestemt ikke jøder, mens jeg som de fleste andre kommer til at hade tyskerne og deres håndlangere mere og mere for hver dag, der går, og for hver voldshandling de begår mod det danske folk og de andre undertrykte folk.

Torsdag den 24. august 1944

Paris og Marsilles er faldet, og de allierede er gået i land ved den spansk-franske grænse. Paris blev befriet af franske patrioter, hvorefter de allierede rykkede ind i byen. Faldet af denne by er et meget stort nederlag, da det vil gøre et pinligt indtryk i Tyskland.

Af langt større betydning er det dog, at Rumænien har accepteret russernes fredsbetingelser, og således er trådt ud af krigen. - Ja, begivenhederne tager vel nok fart, og den ene store nyhed følger hurtigt efter den anden, men vi venter stadig på den allerstørste nyhed, Tysklands betingelsesløse overgivelse, men den ligger heller ikke længere ude i fremtiden, det er nu højest et spørgsmål om måneder.

Erling fylder 20 år i dag, men jeg har ikke sendt ham et kort, da jeg kommer hjem på søndag.

Fredag den 25. august 1944

Danmarks Frihedsråd opfordrer alle danskere til at forholde sig rolige den 29. august, så tyskerne ikke skal få lejlighed til blodsudgydelse. Tiden til opstand er ikke inde endnu, og kræfterne må ikke spildes.

Nu er mit ophold i Thisted ved at være slut for denne gang, og jeg må indrømme, at jeg har haft det godt her, og jeg føler mig hjemme her i Thisted og ikke længes det mindste efter at komme hjem, skønt jeg ikke har været hjemme i en måned.

- Gennemgående har der været lidt at bestille her, idet vi kun har haft travlt om lørdagen.

De lyse nætter er forbi nu, men aftnerne er lyse endnu, og vejret er meget smukt.

Lørdag den 26. august 1944

Jeg er nu færdig hos Haaning og er hjemme igen, da jeg har cyklet fra Thisted til Lyngby i aften.

Esther er også kommet hjem i dag.

Jeg købte 2 halve flasker snaps og en flaske kirsebærvin af Haaning i aftes, men jeg beholder kun den ene flaske snaps, da jeg vil give min far den anden i fødselsdagsgave, og min mor skal have vinen, som jeg har lovet hende.

Søndag den 27. august 1944

Vi har haft en dejlig sommersøndag, og det er meget længe siden, vi har haft så fint vejr i august, som vi har haft i år.

Mandag den 28. august 1944

Jeg er nu begyndt i forretningen herhjemme igen, men der er ikke så meget at bestille, som da jeg for fem uger siden tog til Middelfart.

Danmarks Frihedsråd og BBC advarer indtrængende Danmarks befolkning mod at strejke eller demonstrere i morgen den 29. august, og jeg er overbevist om, at opfordringen vil blive fulgt, ligesom de to minutters stilhed til ære for de faldne vil blive iagttaget.

Tirsdag den 29. august 1944

Denne første årsdag for den 29. august forløb som ventet rolig, og de to minutters stilhed blev iagttaget over hele landet. Far, som har

været i Thisted i dag, fortæller således, at rutebilen holdt stille i to minutter, skønt den var forsinket i forvejen. På de faldne soldaters grave blev der nedlagt kranse af soldaterforeninger og af private. Christmas Møller talte i BBC i aften, og han omtalte den 29. august som en af de meste betydningsfulde dage i Danmark, og sandt er det, at var den 9. april en ulykkelig dag for Danmark, så blev den 29. august en af de lykkeligste dage i historien, thi da vendte vi om, og tog plads i de allieredes rækker, og selv om vi ikke kan blive en støtte, så er vi det af både navn og gavn, og det er afgjort det vigtigste.

Vores kommis, Erik, blev 20 år i dag, og i den anledning smagte vi på den halve fl. snaps, jeg havde.

Onsdag den 30. august 1944

Vældige formationer af allierede flyvere har overfløjet Danmark i nat, og i Randers dræbtes 6 og såredes 21 ved bombenedkastninger. Vi kunne høre flyverne fra kl. 23 til kl. 5 morgen, og det var nemt at høre, at der var i hundredvis af maskiner. Luftskydset fra batteriet var så kraftig som aldrig før, og ingen kunne sove for spektaklet. Her i Thy blev der skudt 2 maskiner ned. Den ene faldt i Sønderhå, og den anden på Hanstholmen. Da denne maskine traf jorden, eksploderede den, og hele nordhimlen oplystes.

Torsdag den 31. august 1944

Efter at Rumænien er gået mod Tyskland, er det meste af Rumænien befriet, og Bukarest er faldet. Bulgarien anmoder nu også om våbenstilstand.

Fredag den 1. september 1944

Det er i dag 5 årsdagen for tyskernes overfald på Polen, og jeg husker den dag i 1939 så tydelig som fra andre dage i mit liv, hvilken spænding og diskussioner.

Hver halve time var der radioavis, og vi fik lov til at høre den, så der blev meget lidt skolegang og lektielæsning den dag. (Hvidbjerg kost- og Realskole).

Der var ingen, der dengang troede, at krigen ville vare længere end forrige verdenskrig, men nu har den været i 5 år.

Signe fylder 17 år i dag, og vi har haft flere gæster i denne anledning.

Lørdag den 2. september 1944

De allierede nærmer sig nu hastigt Tysklands og Belgiens grænser, og flere berømte fæstninger, som der kæmpedes så blodigt om i forrige krig, er faldet, således Verdun og Sedan.

Tyskerne har på kort tid mistet 450.000 mand i Rumænien, og et meget stort antal af dem er faldet.

Søndag den 3. september 1944

5 årsdagen for Englands og Frankrigs indtræden i krigen var en søndag, og det var også på en søndag, disse landes krigserklæringer blev overrakt Tyskland. Det var med den største spænding, vi lukkede op for radioen om midt dagen, og da vi lukkede op, meddeltes det, at England havde erklæret Tyskland krig kl. 11, og at det franske ultimatum udløb kl. 17. Vi fik Chamberlains krigserklæringstale i parlamentet at høre. Jeg hørte radioavis hver halve time, og kl. 17 meddeltes det, at de franske kanoner gav ild, og dette var den dag en meget spændende nyhed, men ingen anede, at Frankrig så hurtigt skulle blive løbet over ende, og at det skulle blive Rusland, der skulle give Tyskland sit banesår, thi dengang havde Tyskland jo venskabstraktat med Rusland.

Når vi næste år skriver 3. september er krigen i Europa forhåbentlig forbi, og givet er det, at Tyskland til den tid har overgivet sig betingelsesløst, som de allierede kræver.

Far fylder 48 år i dag, og der kommer sikkert en del besøgende. Familierne Fink og Niels Lykke fra Svankær kommer sikkert.

Mandag den 4. september 1944

De allierede står nu langt inde i Belgien og Tyskland, og tyskerne yder kun ringe modstand.

Finland har anmodet Rusland om våbenstilstand, og i morges kl. 8 indstilledes fjendtlighederne.

Tirsdag den 5. september 1944

Brussel og Antwerpen er faldet, og de allierede

er allerede et godt stykke inde i Holland, og Luxemburg er næsten befriet. Rusland har erklæret Bulgarien krig.

Onsdag den 6. september 1944

Amerikanske tropper har nu overskredet den tyske grænse, og der rykkes hurtig frem mod Aachen.

Bulgarien har allerede anmodet Rusland om våbenstilstand.

Tyskerne agter nu at bygge en fæstningslinje fra Esbjerg til Kolding, og har forlangt 8.000 danske arbejdere til dette formål, men fra dansk side blev der svaret, NEJ.

Tyskerne har nu sendt alle tyske kvinder og børn ud af København, da man frygter undergrundsbevægelsen.

Adskillige danske officerer er blevet arresteret af Gestapo.

Torsdag den 7. september 1944

De allierede samler nu deres styrker ved Sigfredlinjen, som de snart vil løbe storm imod.

Der tales i disse dage meget om en invasion af Danmark, og mange rygter er i omløb.

Fredag den 8. september 1944

Bulgarien har erklæret Tyskland krig, så nu har Hitlers sidste vasalstat vendt sig mod ham.

Vi sparer sammen til en vældig kanibalfest i Reiks sommerhus, som vi har faet lov til at låne af Viggo Kruse. Erik og jeg får en kasse øl af Jens Back fra Svanvær, og i dag var Thorkild Wodstrup fra Morup Mølle i Hurup, hvor vi fik 15 øl og en halv flaske vin. Jeg var til tandlæge, men han havde ikke engang tid til at efterse tænderne, og jeg kan først komme til den 17. oktober. På halvvejen var vi lige en smut inde på Morup Mølle Kro, og på hjemvejen spiste vi hos maler Wodstrup. Anna Jensen er kommet herud i dag og har barnet med, men hun rejser med bil til Agger i morgen, så hun kan jo ikke komme med til kanibalfesten.

Lørdag den 9. september 1944

Esther er kommet hjem fra realskolen i dag, og hun har en veninde med. Jeg hentede dem i Bedsted, da de kun havde en cykel.

Viggo Kruse, Søren Iversen og Jens P. Svendsen har været i Hurup i dag, for at købe en sølvbryllupsgave til Christoffer Krogh. Lars Kruse var også med, da han skulle have trukket en tand ud. De er lige kommet hjem nu, og er i særdeles godt humør.

Det tegner til en mægtig kanibalfest i aften, og jeg er nu færdig til at gå derom. Af deltagere bliver der bl.a. Maren, Irene Wodstrup, Inger Christensen, Arne Tandrup, de to aggerboere Johan og Magnus Ruby. Knud Jensen, der ellers er beskæftiget i brunkulslejerne i Søby, er kommet rejsende med meget sprut, og han var allerede snalret da han kom til festen.

Tirsdag den 12. september 1944

De allierede har nu overskredet den tyske grænse, og står 10 kilometer inde i Tyskland, og på Østfronten er den røde arme trængt langt ind i Østprøjsen, så hævnens time er nær.

Onsdag den 13. september 1944

Vi har igen fået et vidunderligt vejr, så i år er der ingen, som kan klage over vejret, og især august har været enestående.

Vi har eftersat vores beskyttelsesrum i dag, da rygterne om invasion bliver ved med at svirre.

Hermann Røndigs rejste forleden dag på orlov, og vi har nu fået en ny tysk kusk her til byen, og eftersom situationen er, er jeg ikke sikker på, at vi får Hermann at se mere.

Batterichef Heinrich Albrecht er igen rejst på orlov, men han er sikkert i krig nu, da han før han rejste sagde, at han ville melde sig frivilligt til kamp mod russerne, dersom de gik ind i Østprøjsen, og dette er jo sket.

Torsdag den 14. september 1944

Kristoffer Kroghs sølvbryllup i dag blev en stor fest, hvor over 80 personer spiste til middag. Jens, Erik og lærer Christiansen vækkede sølvbrudeparret med musik, og blev derfor inviteret til frokost. De tre musikanter gik så rigeligt til den, at Erik var synlig påvirket, da han mødte i butikken igen.

Fredag den 15. september 1944

Jeg har i aften været til sølvbryllup, og er først

kommet hjem nu kl. 0.30, da der var dans i laden. Der var dog ikke nogen videre feststemning til dansen, og det var grunden til, at vi holdt så tidlig op.

Lørdag den 16. september 1944

Martha og Martin Ruby er her på besøg i disse dage, og jeg har spillet kort hele dagen med Jens, far, bedstefar og Martin.

De allierede er nu inde i Tyskland adskillige steder, og der kæmpes i Aachen.

Søndag den 17. september 1944

Der er atter generalstrejke i Danmark, og denne gang er strejken proklameret af Frihedsrådet som en protest mod overførslen af fanger fra Frøslevlejren til Tyskland og som en protest mod tyskernes hensynsløse skyderi på Rådhuspladsen, hvorved 23 personer såredes.

Mandag den 18. september 1944

Generalstrejken er total, og har nu også nået Thisted.

Aage Krogh, der for tiden er hjemme, samt Magnus Nielsen, var i aften i Morup Mølle sammen med Aages to unge mostre.

I morgen bliver jeg 20 år, og jeg har ført dagbog i to år, og det har været to begivenhedsrige år, og navnlig har det sidste år været begivenhedsrig, men skønt jeg synes, at jeg tydelig husker alle hændelser, er jeg dog glad for, at jeg har skrevet disse op dag for dag, så jeg altid kan finde disse optegnet i min dagbog.

Det er muligt, at der i det kommende år vil ske lige så mange store ting, som der er sket i de sidste par år, og jeg er sikker på, at det største vil ske, nemlig Danmarks befrielse.

Tirsdag den 19. september 1944

På denne bevægede dag har jeg fyldt mit 20. år, og har i fødselsdagsgave fået 70 kr. af mine forældre og 20 kr. af min bedstefar. Jeg har ikke haft megen tid til at tænke på fødselsdag, da der i dagens løb er sket store begivenheder, idet tyskerne har afvæbnet og arresteret politiet, hvilket har foranlediget, at der på Frihedsrådets opfordring er udbrudt strejker overalt også på arbejdspladsen her i Lyngby og i små stations-

byer som Snedsted, Bedsted og Hurup. - Men der er ikke alene strejke men også store og alvorlige uroligheder overalt i landet, og mange tyskere og danske politifolk har mistet livet, da adskillige politistationer kæmpede i flere timer, inden tyskerne formåede at storme dem. 1700 danske politifolk er blevet ført til interneringslejre i Tyskland, men mange har tyskerne ikke fået fat på, og godvillig kommer de ikke frem.

Pressens Radioavis, som nu fuldstændig er tysk dikteret, oplæses nu af en quisling-dansker, der før har læst kommentarer.

Jeg har i dag været til en stor hedebrand i Lyskær, hvor et temmelig stort areal er brændt. Det varede flere timer at nedkæmpe ilden, skønt mange tyske soldater og danskere deltog i slukningen.

Der er dansk brandvagt ved brandstedet hele natten, skønt det er tyskerne, der under øvelse, har forårsaget branden.

Onsdag den 20. september 1944

Danmarks Frihedsråds strejkevarsel er blevet fulgt overalt.

Der er blevet udstedt forbud mod automobilkørsel, og kun de biler, der kører i tysk interesse må køre. Chr. Langballe, som jo kører post og varer her til Lyngby, har dog fået tilladelse af den stedlige tyske kommandant.

Torsdag den 21. september 1944

Strejken er ikke forbi endnu, og Frihedsrådet har advaret befolkningen mod at lade sig provokere til åben modstand, da tiden til dette ikke er inde endnu. Radioavisen har meddelt i aften, at den ikke foreløbig kan bringe efterlysninger, da de sidste har vist sig at indeholde koder til Værnemagtens fjender.

Fredag den 22. september 1944

Finland har nu underskrevet Ruslands våbenstilsandsbetingelser, som jeg synes er ret milde.

Harmen over tyskernes afvæbning af det danske politi er meget stor i Sverige, og bladene bringer skrappe tysk fjendtlige kommentarer.

Lørdag den 23. september 1944

Efter at have ringet adskillige gange til Køben-

havn, har Iver Madsen nu fået vished for, at Peder Mikkelsen (svigersøn) er en af de betjente, der er gået under jorden, men hans kone, Mary og børnene er også forsvundet, da lejligheden er tom.

Esther er kommet hjem i dag, og hun bliver hjemme til onsdag, da hun foruden på kongens fødselsdag også har mandag fri.

Søndag den 24. september 1944

Vi har haft ualmindelig fint søndagsvejr, og jeg har været ude at gå en lang tur. Back-Boddum er nu kommet hjem fra CB¹-tjenesten, og han har i dag været på besøg i Lyngby.

Mandag den 25. september 1944

Russerne går stærkt frem i de baltiske lande, og en russisk flåde opererer nu i Østersøen. På Østfronten er en hurtig indsats kommet luftlandetropperne til hjælp, men fronten ligger nu mere fast, end den har gjort længe.

Jeg har taget fat på at repetere engelsk, da jeg ellers glemmer for meget af det, og jeg får sikkert brug for at tale engelsk i nær fremtid.

Jeg skriver nu også på maskine hver aften, og jeg formår nu at skrive hurtigt og sikkert på maskine efter 10-finger blindskriftsmetoden, og jeg skriver lige så godt i mørke som i dagslys, da jeg hverken ser på bogstaverne eller papiret.

Vi har nu fået typisk efterårsvejr, men vi er jo også snart ved oktober.

Tirsdag den 26. september 1944

Kongens 74-års fødselsdag blev landet over fejret med flagning, skønt vejret var blæsende og regnfuldt. Vel er det sørgeligt for kongen at fejre sin fødselsdag under de nuværende forhold, men denne gang kan kongen som alle andre gode danskere glæde sig over, at det er hans sidste fødselsdag under tysk besættelse.

Onsdag den 27. september 1944

Ophævelsen af det danske politi har fået det til følge, at lovløsheden breder sig som aldrig før, men det store flertal af befolkningen sætter en ære i netop nu at overholde lovene, men sortbørshagerne er så frække som aldrig før, og da de i Randers præsterede at opstille boder, og

bl. andet sælge? (ulæseligt), skred smedesvendene fra Skandia ind og stormede boderne, mens de gennempreglede sortbørsgrossererne. Nogle satte sig til modværge, og der blev kæmpet rundt om i gaderne, men smedesvendene sejrede.

De nøjedes dog ikke med kun at banke grossererne, idet de smed flere af dem i havnen gang på gang. Dette eksempel fra Randers er bare et blandt mange, thi overalt tager folk sig selv til rette. Der er således dannet vagtkorps adskillige steder, og de tyve og andre forbrydere, der bliver fanget, bliver ubarmhjertigt gennembanket og smidt i havnen eller sat under vandhaner. Nogle steder bliver tyvene sat i fængsel, hvor der findes et sådant, i nogle dage, men de får alligevel bank, både når de bliver sat ind og lukket ud igen.

Torsdag den 28. september 1944

Det ser nu ud til, at de allierede er ved at gå i stå på Vestfronten, og resterne af deres nedkastede faldskærmssoldater ved Arnhem er ved at blive trukket tilbage. Der blev nedkastet 8000 mand, og kun ca. 2000 er tilbage.

Russerne går derimod hurtigt frem på Baltikum.

Fredag den 29. september 1944

Sortbørshandelen er nu i aftagende, da »grossererne« er mere bange for tørre tæsk end for bøder, og de bliver mørbanket af folk, der under dem det vel.

Lørdag den 30. september 1944

Jeg skal med Erik (vores kommis) til Klitmøller i aften, han stammer jo derfra, og vi er nu parat til at cykle af sted. Det bliver nok en drøj tur, da det blæser og regner, og så skal vi tilmed have brugsforeningens lærling med, og han kan ikke køre ret hurtigt.

Søndag den 1. oktober 1944

Vi er nu ankommet til Lyngby fra Klitmøller, og i aften havde vi godt vejr at cykle i.

Harejagten gik ind i dag, og næsten alle jægere herude har fået en eller flere harer, da der er ualmindelig mange harer i år.

Hermann er nu vendt tilbage fra sin orlov i Tyskland, og formentlig var det hans sidste orlov, inden krigen ophører.

Signe har været med fodboldspillerne i Agger, og Svankær tabte 7-3.

Torkil blev sparket i hovedet af Ricard fra Agger og fik hjernerystelse. Jeg kan nu ikke forstå, at hans navn ikke skal staves Thorkild, men han påstår selv, at det staves Torkil, og han må jo vide det.

Mandag den 2. oktober 1944

Mor er i Bedsted i dag for at besøge moster og Arnold Jørgensen, og Signe er i biografen i Svankær. Filmen hedder »Det brændende spørgsmål«, men da jeg har set den en gang før, interesserer det mig ikke at se den igen.

Tirsdag den 3. oktober 1944

Warszawa har nu overgivet sig efter 63 dages kampe mod tyskerne.

De allierede forbereder sig nu på en storoffensiv, der ventes at begynde når som helst.

Der er i Tåbel sket et frækt røveri, idet en tjenestekarl uden grund forlod sin plads og tog et kreatur med sig, skønt han ikke havde ret til løn. Gårdejeren står magtesløs, da han jo ikke kan henvende sig til politiet, men karlen skal nok få sin straf af andre personer, der er villige til at træde i politiets sted.

Onsdag den 4. oktober 1944

Jeg har arbejdet i bedstefars kartofler hele dagen, så jeg er ved at være træt i aften, da jeg ikke er vant til at færdes i frisk luft en hel dag.

Gårdejeren fra Tåbel har fået sin kvie igen, da røveren frygtede folks vrede.

Torsdag den 5. oktober 1944

Jeg har igen arbejdet hele dagen i kartoflerne, og i dag hjalp jeg Erik om eftermiddagen. Jeg havde bøssen med deroppe og skød forbi på en hare, men jeg fik en agerhøne, som jeg ramte lige under vingerne.

Fredag den 6. oktober 1944

Prins Gustav er i dag død af et hjertetilfælde, 57 år gammel. (han var kongens bror). Jeg har igen

arbejdet i kartoflerne, men nu er vi heldigvis færdige. Der er ikke så mange kartofler i år som sidste år, men sådan er det overalt.

Lørdag den 7. oktober 1944

Det er ved at blive mørkt om aftenen nu, og i aften havde vi tændt lys i butikken.

Flueplagen er ikke ovre endnu, og ingen kan huske, at der nogensinde har været så mange fluer som i år.

Der er i aften bal i »Gamle Danse«, og Erik er deroppe. Jeg ville ikke med, da jeg ikke kan danse gammeldags.

Søndag den 8. oktober 1944

Sigfred, Erling og jeg har været i Istrup i eftermiddag for at gå på jagt og spille kort. Vi så meget vildt, men kunne ikke komme det på skudhold. Jeg tabte 20 kr. i mausel. Vi holdt op kl. 23 og gik hjem over klitten. Mine forældre er til fest i Morup Mølle i »Det personlige Frihedsværn«. Robert er hjemme i dag, men nu har han heller ikke været hjemme i tre måneder. Han tjener fremdeles store penge.

Mandag den 9. oktober 1944

Vi har kulet kartoflerne ned i dag, så nu er vi endelig færdige med det kartoffelpilleri for i år.

Tirsdag den 10. oktober 1944

Churchill og Eden er ankommet til Moskva, hvor de mødes med Stalin

Jeg har spillet kort hos Chr. L. Krogh i aften med Jens, Erling og Magnus. Vi spillede 30 øres djævel, og jeg tabte næsten 10 kr.

Erik har været i Thisted i dag, men det mærker man næsten ikke, da han altid bestiller mindst muligt.

Torsdag den 12. oktober 1944

Aachen er nu næsten ødelagt, men tyskerne holder byen endnu.

Søndag den 15. oktober 1944

Jeg har haft en vellykket jagsøndag sammen med Karl, Jens og Erling, som dog ikke var på jagt, da han ingen bøsse har. Vi startede herfra over klitten til Istrup. Da vi kom til plantagen,

skød Karl to forbiere på en hare, som var nær nok, men den var delvis dækket af lyng og græs. Da vi kom ind i plantagen, gjorde vi holdt ved Uglehovedet og nød en forfriskning. Vi spredte os derefter, og kort tid efter hørte jeg et geværskud, som stammede fra Jens, der havde skudt en gaffelbuk på 40 pund. Den var godt skudt, da han var lige ved den, og strakte den til jorden med et skud gennem hovedet. Karl tog den på nakken, og bar den resten af vejen til Istrup. Da vi kom derned, behandlede Svendsen den, og vi gav os så til at spille kort, indtil vi skulle ud at ligge efter harer. Jeg lagde mig ved gulerødderne, og det varede ikke længe, inden der kom en hare, som jeg dog syntes var for langt væk til at skyde på den. Den kom dog nærmere og nærmere, og jeg tog ordentlig sigte, og skød den. Jeg blev den eneste, der fik en hare den aften, men Jens så dog ræven, som var for langt borte til at skyde på. Agerhøns vrimler det med hernede, men det er meget vanskelig at komme dem på skudhold. Da vi kom tilbage til Svendsens, havde Katrine en god middag med haresteg parat til os, og da vi var færdige med at spise, tog vi atter fat på kortspillet.

Mandag den 16. oktober 1944

Jeg har spillet kort hos Chr. L. Krogh i aften, og vandt 11 kr.

Tirsdag den 17. oktober 1944

Jeg var i dag til tandlæge i Hurup, men kom først til kl. 18. Til gengæld gjorde han så tænderne helt færdige, så jeg ikke behøver at rejse flere gange efter det. På hjemturen blev jeg meget våd, men da jeg kom hjem, var det tørvejr, men meget mørkt var det, og jeg havde ingen lys, men kunne dog finde vejen hjem.

Onsdag den 18. oktober 1944

Far, Signe og Esther har været i Thisted i dag for at købe ind, så vi har været alene hjemme, og jeg vandt 9 kr. i kortspil, idet jeg i kontoret spillede med Erling og Jens, da der ikke var mere at lave i butikken, end Erik kunne klare. Da Karl, Jens og jeg i søndags skød i kompagni, har jeg fået en fjerdedel af bukken, så vi fik i dag dyresteg til middag.

Torsdag den 19. oktober 1944

Generalfeldmarskal Erwin Rommel er død, og dermed er hvad tyskerne mener, Tysklands bedste hærfører gået bort, han var også den eneste tysker, der er blevet dekoreret med jernkorsets ridderkors med sværd, egeløv og diamanter. Jeg ved ikke, om det er nøjagtig sådan det hedder, men det er noget meget fint og højtstående.

Fredag den 20. oktober 1944

Vi har nu hver aften i denne uge spillet 75 øres »djævel«, og vi har været de samme til at spille hver aften. Foruden mig selv, Chr. Jørgensen, Lars Kruse, Erling og Jens Krogh. Der har været stor omsætning, og jeg har siddet i et fantastisk held, og har vundet hver aften, så det bliver omkring 130 kr. (omkring en månedsløn).

Lørdag den 21. oktober 1944

Aachen er faldet, men det holdt også hårdt, og de allierede måtte erobre hver ruindyng.

Der er nu blevet oprettet en såkaldt »landestorm« i Tyskland, idet alle mænd mellem 16 og 60 år skal have våben og bekæmpe de allierede. Det bliver værst for dem selv, thi hvad formår sådanne drenge og ældre mænd, som denne landestorm vel kommer til at bestå af, at stille op mod de veludrustede og veluddannede krigsvante allierede soldater.

Søndag den 22. oktober 1944

Jeg har været med Esther til stationen i aften, men da vi kom til Bedsted, var toget ikke kørt fra Thisted endnu, da der var luftalarm. Der var også livlig flyvning, både da jeg kørte til og fra Bedsted.

For første gang i Lyngbys 80-årige historie er der blevet født tvillinger herude. Det er Else Espensen, der jo nu hedder Josefsen, der har fået to piger. Ja, sådan kan det gå. For et år siden havde Josef ingen ukonfirmerede børn, og nu har han fire, idet Else medbragte 2 børn ind i ægteskabet.

Mandag den 23. oktober 1944

Vi er over 30 her fra Lyngby, der skal til sølvbryllup i Agger hos min faster, Martha Ruby og Martin Ruby i morgen, så vi har lejet Christof-

fersens rutebil til at køre os derhen, men det bliver også et meget stort sølvbryllup, da der er inviteret 117 til middag på badehotellet, og 70 til frokost. Middagen koster 10 kr. pr. kuvert, så der skal en god tegnebog til at holde til sådan et gilde, men Martin er en af de mest velhavende i Agger, og det siger ikke så lidt, da Agger helt igennem er en velhavende by. Fiskerne kan både bruge havet og fjorden, så det skal jo give noget.

Tirsdag den 24. oktober 1944

Det blev som ventet en stor og vellykket fest, som jeg i dag har været med til. Vi skulle spise frokost kl. 11, men fik først begyndt kl. halv et. Denne frokost er den mest overdådige, jeg endnu har været med til. Foruden alle slags pålæg, fik vi kylling og kødboller, kogt saltet ål, syltede ål samt stegte ål, æg og bøf, syltet flæsk samt koteletter. Inde ved vort bord i den lille stue, var vi samlet, hvad man kan kalde en lidt »fugtig« forsamling. Der var således Søren Iversen, unge Karl Josefsen, Erling, Ricard, Magnus, Christian og Laurids Ruby. Foruden mad var der drikke nok, så der var en god og glad stemning. Frokosten varede to timer. Der blev også spist og drukket ved de andre borde, og det vi kalder en »halvmismissionsmand« havde det held eller uheld, at han kom til at sidde mellem to damer, som ikke ville have snaps, men da glassene alligevel blev fyldt op, gav de dem til deres bordherre. I begyndelsen undslog han sig lidt ved at drikke dem, men det gik over, som festen skred frem, og der blev sagt, at han drak 14 snapse og blev »sloddere«, som det siges i Agger.

Middagen var fastsat til kl. 19.00, og vi fik allerede begyndt kl. 18.00. Vi fik først suppe, dernæst noget fint noget, som jeg ikke kender navnet på, så flæskesteg og is, og endelig »kaffe«. Der var ingen snaps til middagen, men vin til isen og øl nok. Der blev sunget tre sange, hvoraf Signe og Esther havde begået den ene.

Først talte lærer Kirkegaard, så Søren Thøgersen, dernæst bedstefar, og til slut takkede Martin, og faster Martha sagde også et par ord. Vi var først færdige med middagen kl. 21.30, så vi havde siddet til bords i 3½ time. Derefter

var der dans i den lille sal indtil kl. 24, så fik vi kaffe og tog hjem med Christoffersen, men jeg var også godt træt på det tidspunkt.

Da vi på hjemturen var mellem Lyngby og Lejlbak, blev bilen beskudt af tyske soldater.

Flere kastede sig ned i bunden af bilen, men det var kun tyske soldater på øvelse, og der blev kun skudt med løse patroner, fandt vi ud af.

Onsdag den 25. oktober 1944

Krigens største søslag udkæmpes for tiden ved Philipinerne, og næsten hele Japans flåde deltog i slaget.

Russerne er nu gået over den norske grænse.

Den tyske øverstbefalende i Danmark, generaloberst Hermann von Hanneken, har i dag været på inspektion her ved Lyngby. Han gjorde et kort ophold ved butikken og steg ud af bilen. Hans bil var eskorteret af panserbiler og andre køretøjer.

Torsdag den 26. oktober 1944

Der går rygter om, at tyskerne skal have dræbt professor Mogens Fogh, og også denne ugering kan man udmærket tiltænke dem.

Jeg hørte i aftes kong Haakon tale i radioen til Norge, og jeg lagde da mærke til, at han stadigvæk taler fuldstændig dansk.

Lørdag den 28. oktober 1944

Fiskerne tjener godt, og i denne uge har »Erons« bådelaug haft over 1100 kr. pr. mand.

Søndag den 29. oktober 1944

Der trækker i disse dage store flokke af svaner og gæs, og i dag har jeg set ca. 150 svaner og omkring 80 gæs. Iver var på jagt, og var lige ved gæssene, men han var alt for ivrig, og rejste sig op for at tage sigte, men så fløj de, og han skød forbi.

Mandag den 30. oktober 1944

Tre af de københavnske arbejdere havde været til kro's i går aftes, og da de kom hjem lavede de en frygtelig ballade, idet de besøgte en af tyskernes kartoffelpiger, som var gået i seng. Pigen er just ikke kendt for at være knibsk på nogen måde, men tre var dog for meget syntes

hun, så de fik ikke noget ud af forsøget, fulde var de også, og de kom op at slås inde på hendes værelse.

Tirsdag den 31. oktober 1944

Royal Air Force angreb i dag ved middagstid Gestapos hovedkvarter i Odense, som havde til huse i nogle skolebygninger, og disse blev helt ødelagt, da angrebet var flot gennemført. Adskillige Gestapofolk og 10 danske statsborgere mistede livet.

Onsdag den 1. november 1944

Erik er nu rejst, men vi kan også godt klare os alene nu, skønt der fremdeles er nok at bestille.

Lis Iversen er kommet hjem, og Else Ryltoft skal tjene hos Chr. Iversen, men ellers er der ingen tjenestefolk flyttet herud.

Torsdag den 2. november 1944

Kampene på Vestfronten raser stadig med stor heftighed og forbitrelse, og Köln er nu kun en ruinhob.

Blandt de gidsler, som tyskerne sender med troppetransporttogene, er Per Federspiel, som har sommervilla her i Lyngby.

Gidslerne sidder lænket i togene, og tyskerne håber så på, at togene ikke bliver saboteret.

Fredag den 3. november 1944

Jeg hænger nu i med at repetere mit engelske, og jeg skriver også på maskine et stykke tid hver aften, hvorefter jeg går en tur på en times tid.

Lørdag den 4. november 1944

I aften skal vi have gilde herhjemme og venter kun på, at gæsterne skal komme. Disse består af Cresten Bull, lærer Christiansen, samt Anton Fink, Niels Lykke og Jens Back, alle med hustruer, foruden maden har vi da også lidt af de våde varer.

Søndag den 5. november 1944

Det blev en meget god fest i aftes, og såvel Jens Back og Niels Lykke kom med både snaps og cognac, så der manglede ikke noget. Vi dansede meget af aftenen, og den eneste, som blev påvirket, var læreren, da han ikke ville stikke

op for os andre, det var dog tydelig, at han ikke rigtig kunne tåle mosten.

Mandag den 6. november 1944

Erling, Jens og Ivar har været i Thisted i dag, og de kom hjem med en ordentlig kæp i øret. Ivar har jeg ikke set noget til i dag, men han er nok heller ikke frisk i hovedet endnu, skønt man regner ham for at være »halvmissionsk«.

Vi har rigtig efterårsvejr med hagl, byger, blæst og af og til torden.

Tirsdag den 7. november 1944

I dag er det blevet meddelt i BBC, at danske sabotører har fuldført en stor og vellykket sabotageaktion mod flyvepladsen i Aalborg.

Ved luftangrebet, for kort tid siden, mod Gestapos hovedkvarter i Århus, blev der dræbt ca. 230 tyskere (hurra, hurra) men desværre også ca. 30 danskere.

Fredag den 10. november 1944

Det er Mortensaften i aften, men vi fejrer den først i morgen, så Esther også kan være med.

Signe og Knud er til biograf i Svankær, hvor filmen »Fr. Vildkat« vises.

I aften fryser det, men der er dog sikkert kun tale om nattefrost, skønt himlen er klar og skyfri.

Lørdag den 11. november 1944

I aften holdt vi så Mortensaften, og vi spiste to ænder. Esther er kommet hjem, men rejser allerede i morgen aften.

Søndag den 12. november 1944

Erling, Christiansen og jeg påtænker at tage navneforandring, men vi er ikke rigtig klar over, hvad vi vil hedde.

Erling overvejer at hedde Sterling til efternavn, men ved nærmere eftertanke er han gået væk fra det igen, da navnet Erling Sterling lyder lidt komisk. Jeg har overvejet at hedde Kattes-huus, som jo er et stednavn her i Lyngby, men nu får vi se.

Mandag den 13. november 1944

Digteren Johs. V. Jensen, har faet Nobelprisen

i litteratur, og han er den første danske digter, der får den tildelt ubeskåret.

Tirsdag den 14. november 1944

Jernbanenettet her i Jylland er snart helt ødelagt, men det er godt det samme, da meget af det der skal til Tyskland, af den grund ikke kan komme frem.

Onsdag den 15. november 1944

Vi har koldt efterårsvejr i disse dage, men det fryser dog ikke endnu, skønt vinden er i nord.

Torsdag den 16. november 1944

Back-Boddum har besøgt os i aften.

Fredag den 17. november 1944

De allierede er nu trådt an til stormangrebet på Vestfronten, idet 6. armeer har startet en offensiv på en 600 km. front.

Lørdag den 18. november 1944

Tysklands sidste slagskib, Tirpitz, som var søsterskib til Bismark, er sunket i en norsk fjord.

Søndag den 19. november 1944

Esther er kommet hjem i dag, da hun har månedslov fra skolen.

Mandag den 27. november 1944

De allieredes offensiv på Vestfronten går meget langsomt fremad.

Tyskerne har skudt endnu en dansk patriot.

Det har frosset i dag, og i aften fryser det hårdt.

Onsdag den 29. november 1944

Der er nu kommet en smuk ung pige til byen, nemlig Viggo Kruses tjenestepige, Jensine Andersen.

Flere af de unge mænd her fra byen, har prøvet at gøre deres hoser grønne hos hende, men forgæves.

Torsdag den 30. november 1944

Jeg skulle have været i Thisted i dag, men opdagede heldigvis i tide, at rutebilen ikke kørte, så nu må jeg vente til i morgen.

Lørdag den 2. december 1944

Der er igen bal i »Håbet«, men der er næsten ingen deroppe, da boldklubben har modtaget et trusselsbrev.

Søndag den 3. december 1944

Der blev i kirken døbt 4 børn herudefra i dag, og jeg var derfor sammen med mange andre i kirke.

Anders Nielsens søn kom til at hedde Ivar Madsen Nielsen, Chr. Christensens søn Conrad Ryltoft Christensen og Josef Nielsens tvillingepiger, Mona og Joan.

Mandag den 4. december 1944

De allieredes offensiv går kun langsomt frem, men fremad går det da.

Tirsdag den 5. december 1944

Det bliver ved med at regne, og selv gamle folk siger, at de ikke kan mindes så mørkt og koldt et efterår, som vi har haft det i år.

Onsdag den 6. december 1944

Vort jagtgevær, som vi skulle have afleveret til tyskerne, har vi gemt af vejen, thi jeg er overbevist om, at politiet har brændt listerne over geværejerne, så vi skal ikke have anmeldt vor bøsse til tyskerne.

Torsdag den 7. december 1944

Jeg har været i Thisted for at besøge forskellige ærinder, og jeg var så uheldig at miste min fars gode lædermappe, der blev stjålet fra mig, da jeg glemte den på »Ritz«, og den var væk, da jeg kom tilbage efter den. Senere på dagen var jeg på Hotel Jylland sammen med Viggo og Lars Kruse, Harry og Chr. Jørgensen. Da vi kom til Svankær, var vi inde hos smed Morsing i et par timer, vi havde jo lidt smørelse med fra Thisted, og efter et par timer fik vi Jens Back til at køre os hjem.

Fredag den 8. december 1944

Tyskernes nye store offensiv på Vestfronten er temmelig besværlig for de allierede, og tyskerne har indtaget flere byer, og er trængt 20 km. ind bag de allieredes linjer.

Torsdag den 22. december 1944

Tyskernes offensiv er nu heldigvis ved at være standset, men den har sikkert været en streg i regningen for de allierede.

Lørdag den 23. december 1944

Vi havde åben til kl. 9 i aften, og forrygende travlt har vi haft, da der er stor pengeligelighed. I dag solgte vi for 1225 kr. i kontant handel, så det er forståeligt der har været travlhed når man tænker på, at der ingen afdrag har været, og rigtig meget er blevet skrevet i kontrabøger.

Juleaften, søndag den 24. december 1944

Herligt, at det atter er jul, og travlheden endt. - Jeg sov til kl. 10 og blev færdig i butikken til middag. Derefter soignerede jeg mig, og tog til kirke sammen med mange andre lyngbyfolk. Jeg var godt sulten, da jeg kom tilbage til gåse-, ande- og flæskesteg med øl og snaps til. Jeg åd og drak også så meget, at jeg tog et lille hvil i sengen, inden juletræet kom ind og blev tændt. Til daglig fråser jeg ellers ikke, men til jul æder og drikker jeg alt det, jeg kan, thi sådan er det jo skik og brug, og jeg mener, vi fejrer jul mere hedensk end kristent. FASTER Martha og Martin kom kl. 5, og har været her hele aftenen. Jeg har fået mange gaver, bl.a. af stiftamtmand Haugen-Johansen, og forfatteren Knud Bruun-Rasmussen. Af mine forældre fik jeg en manchetskjorte samt et par ski.

Esther, der jo også er kommet hjem, fik denne gang flidspræmie og udmærkelse.

Juledag, mandag den 25. december 1944

Også i dag har jeg spæget mit legeme med mad og drikke til overmål, og i aften har vi spillet kort.

2. juledag tirsdag den 26. december 1944

Jeg har sovet længe, og spæget mit legeme som i går, og dermed er dagen gået. Denne 6. krigs jul er måske den blodigste i historien. I et enkelt frontafsnit på Vestfronten, faldt der således 600 tyskere juleaften. Hvor mange faldt der så ikke på den øvrige del af denne front? På Østfronten bliver der også kæmpet forbitret, og kanontordenen overdøvede kirkeklokkerne i Budapest.

Onsdag den 27. december 1944

Vi havde i dag åben fra 9-15, og det hver dag nu i halvhelligdagene. Der er også meget lidt at lave i forretningen i disse dage.

Churchill og Eden er ankommet til Athen for at få ELAS² til at falde til føje.

Ærkebiskop?? (ulæseligt) ventes udnævnt til regeringschef.

Torsdag den 28. december 1944

Vi har fuldmåne i aften, og det er begyndt at fryse.

Vi samler flittigt sammen til at kunne fejre nytårsaften, og det skal nok lykkes os at få fat på så meget, at vi kan holde en traditionel nytårsaften, men knaphed er der på næsten alt. Man behøver blot at tænke på alle de ting, som vi havde til jul i 1938, men som vi i dag mangler helt eller delvist. - Alle slags oversøiske frugter, nødder, mandler, figner, dadler, abrikoser, rosiner, marcipan, chokolade, kaffe, kakao, mekanisk legetøj, spirituosa, øl, ris, amerikansk hvedemel, kokosmel og meget, meget andet, men lad os tro, at næste jul bringer en forletelse, selv om den sandsynligvis bliver lille.

Fredag den 29. december 1944

Disse halvhelligdage er herlige dage med lidt at bestille, men det er alligevel godt, at det får en ende.

Lørdag den 30. december 1944

I aften har vi været til bal i »Håbet« i Svankær, men det meste af tiden sad vi nu på Morup Mølle Kro og ladede op til dansen.

¹ Civilt Beredskab

² Kommunist sponseret modstandsorganisation

Fortsættes